

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

-

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Yhteiskuntaorientaation joustavat toteutustavat ja mahdollisuus järjestää orientaatio myös tulkitsemista käyttäen nähdään erittäin tärkeinä. Orientaation vähimmäiskesto, joka on 70 tuntia, tulisi kuitenkin tarkastella uudelleen. Vähimmäistuntimäärän tulisi olla joustavampi. Laajuutta olisi hyvä arvioida yksilöllisesti asiakkaan näkökulmasta, ottaen huomioon hänen tilanteensa ja tosiasiallinen palvelutarpeensa. Esimerkiksi Suomessa akateemisesti koulutetun kotoutuja-asiakkaan ei olisi välttämätöntä osallistua yhtä laajaan orientaatioon kuin pakolaistaustaisen henkilön, jolla ei ole koulutusta ja kokemusta suomalaisesta yhteiskunnasta. Lisäksi päällekkäisyydet kotoutumiskoulutuksen ja muiden kotoutumista tukevien toimenpiteiden kanssa voivat johtaa tilanteisiin, joissa asiakas on hankkinut tarvittavia tietoja osittain jo muualta. Joustavuus voisi parantaa asiakkaan näkökulmasta palvelun mielekkyyttä ja kunnan näkökulmasta resurssien käyttöä.

Laajuus tulisi suhteuttaa myös kunnille maksettavaan rahoitukseen. Orientaation järjestämiseen varattu korvaus on liian pieni, eikä tule kattamaan todellisia kustannuksia. Uutena tehtävänä orientaation järjestäminen vaatii kunnilta merkittävää resurssien kohdentamista, jota ei ole huomioitu rahoituksessa. Kunnille ja työllisyysalueille olisi tärkeää tarjota lisärahoitusta, joka kannustaisi alueelliseen yhteistyöhön yli kunta- ja työllisyysalue-rajajen. Yhteistyö todetaan kuitenkin keskeiseksi tavaksi järjestää orientaatiota mm. pienemmille kieliryhmille.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Asetuksessa esitetty rahoitusmalli ei ole kannatettava. Laskennallisen lisäkorvauksen riittävyttä on vaikea arvioida, koska jo orientaation järjestämiseen varattu korvaus on lähtökohtaisesti liian pieni. Myös tulkitsemista syntyviin kustannuksiin maksettava laskennallinen osuus on riittämätön. Korvausmäärä jää pieneksi, vaikka sitä tarkasteltaisiin vain suhteessa kotoutumisen alkuvaiheen palveluiden tulkitsemistarpeisiin. Kuntien talouden näkökulmasta ei ole myöskään perusteltua, että jatkossa kunta maksaisi tulkitsemisen kustannuksin muusta laskennallisen korvauksen osuudesta. Rahoitusta tulisi tarkastella uudelleen sen jälkeen, kun Koto24 uudistuksen kustannuksista ja korvausten riittävydestä on riittävästi tietoa saatavilla.

Tulkitsemista koskevat korvaukset tulisi maksaa vähintään tasapuolisesti kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Ehdotetussa mallissa korvaukset eivät jakaudu tosiasiallisten vastuiden ja tehtävien mukaisesti. Kunta vastaa jatkossakin pakolaisten vastaanotosta ja kotoutumisen edistämisestä, jolloin kunnan tulkitsemiseen kohdennetun korvauksen osuutta ei ole perusteltua pienentää hyvinvointialueita pienemmäksi. Sote-rakenneuudistuksen jälkeen on havaittu alueellisia eroja siinä, että miten kunnat ja hyvinvointialueet toteuttavat roolejaan pakolaistaustaisten henkilöiden kotoutumisen edistämässä. Hyvinvointialueet eivät välttämättä tarjoa pakolaisille saavutettavia sosiaali- ja terveystalvueluita, ja vastaa edes palveluitaan koskevista ohjaus- ja neuvontatehtävistä, vaan tehtäviä hoidetaan kunnissa.

Tulkitsemiskorvausten leikkaukset ohjaavat todennäköisesti kuntia priorisoimaan entisestään tulkitsemispalveluiden käyttöä, mikä vaikuttaa heikentävästä pakolaistaustaisten henkilöiden kotoutumiseen.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

-

Muut huomiot

-

Mäensivu Sanna
Rovaniemen kaupunki